

FAQ - často kladené otázky

1. Čo je vyhľadávací portál pre vedu a výskum scientia.sk ?
2. Na akej adrese nájdem portál scientia.sk ?
3. Aké e-zdroje sú zahrnuté do portálu ?
4. Prečo nemôžem využívať všetky e-zdroje, ktoré nájdem v portáli ?
5. Na využívanie portálu je nutné prihlásenie/registrácia alebo stačí, keď pracujem ako neregistrovaný používateľ ?
6. Aký je rozdiel medzi prehľadateľnými a odkazovými zdrojmi ?
7. Ako môžem získať informácie o jednotlivých zdrojoch portálu ?
8. Ako môžem vyhľadať požadované e-zdroje podľa tematiky ?
9. Poznám názov určitého e-zdroja (prípadne ďalšie údaje o ňom), v ktorom chcem vyhľadávať. Ako v ňom môžem vyhľadávať prostredníctvom portálu ?
10. Ako môžem vyhľadávať v natívnom rozhraní určitého e-zdroja ?
11. Prehľadávajú sa v portáli všetky e-zdroje naraz ?
12. Ako môžem vyhľadávať informácie o určitej tematike ?
13. Ako si mám vybrať na vyhľadávanie viac e-zdrojov ?
14. Ako si vytvorím vlastnú skupinu e-zdrojov ?
15. Aký je rozdiel medzi Základným a Expertným vyhľadávaním ?
16. Aký je rozdiel medzi Jednoduchým a Pokročilým vyhľadávaním ?
17. Prečo sa vo výsledkoch vyhľadávania objaví vždy maximálne 30 záznamov z každého e-zdroja, aj keď celkový počet vyhladaných je vyšší ?
18. Ako zadať časové rozpätie pre rok vydania ?
19. Aký znak sa používa pre rozširovanie ?
20. Ako si môžem uložiť vyhladané záznamy ?
21. Ako si môžem uložiť dotaz ?
22. Ako môžem znovu spracovať uložený dotaz ?
23. Ako si môžem vytvoriť avízo a aký je jeho účel ?
24. Ako si uložiť alebo odošlem e-mailom vyhladané záznamy ?
25. Čo znamená hlásenie „Zdroj nie je v túto chvíľu k dispozícii. Skúste to neskôr, alebo sa obráťte na technickú podporu“?
26. Ako vyhladávať v portáli určitý titul časopisu ?
27. Prečo sa požadovaný titul e-časopisu neobjaví v zozname e-časopisov ?
28. Prečo nie je v ponuke služieb SFX vždy odkaz na plný text článku ?
29. Prečo je ponuka služieb SFX pre každý záznam iná ?
30. Ako môžem využívať licencované zdroje mimo svojho pracoviska ?

1. Čo je vyhľadavací portál pre vedu a výskum scientia.sk ?

Vyhľadavací portál pre vedu a výskum scientia.sk je jedným z výstupov národného projektu NISPEZ (Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom). Hlavným cieľom portálu je umožniť používateľom z jedného rozhrania súbežne vyhľadávať informácie v rôznorodých elektronických informačných zdrojoch (EIZ), ktoré sú orientované na oblasť vedy a výskumu. Portfólio EIZ tvoria tak licencované, ako aj voľne prístupné zdroje. Zároveň sa rieši aj problematika efektívneho prístupu používateľov do plnotextových dokumentov, ktoré sú oprávnení využívať. Súčasťou riešenia je aj portál elektronických časopisov, ktorého obsah sa vytvára osobitne pre každú [účastnícku organizáciu](#) projektu NISPEZ.

Portál využíva produkty spoločnosti ExLibris: federatívny vyhľadávač **MetaLib**, linkovací server **SFX** a odporúčaciu službu **bx**.

Prístup do licencovaných EIZ sa reguluje pomocou filtrácie internetových adries používateľských počítačov, z ktorých sa do nich prístupuje.

2. Na akej adrese nájdem portál scientia.sk ?

Portál je dostupný na adrese <http://scientia.cvtisr.sk>

3. Aké zdroje sú zahrnuté do portálu ?

Okrem voľne prístupných zdrojov sú do portálu zahrnuté licencované zdroje získavané v rámci projektu NISPEZ, ako aj jednotlivými účastníkmi projektu a ktoré sú zamerané na oblasť vedy a výskumu. Prehľady o dostupnosti licencovaných zdrojov v jednotlivých organizáciách možno nájsť na [webe](#) projektu NISPEZ.

4. Prečo nemôžem vyžívať všetky zdroje, ktoré nájdem v portáli ?

Väčšina zdrojov v portáli patrí medzi zdroje voľne prístupné (napr. knižničné katalógy, repozitáre, niektoré databázy). Časť zdrojov v portáli však patrí medzi licencované zdroje, a teda s nimi môžu pracovať iba oprávnení používatelia. Oprávnenosť sa v portáli posudzuje podľa IP adresy počítača, z ktorého sa do portálu scientia.sk vstupuje. V prípade, ak budete s portálom pracovať napríklad z internetovej kaviarne/domova, budete mať prístupné iba voľné EIZ. Ak budete pracovať na pracovisku z počítača, ktorý je zaregistrovaný v portáli, budete mať právo využívať aj licencované zdroje, ktoré je vaša organizácia oprávnená využívať. Pokiaľ vaša organizácia poskytuje **službu vzdialeného prístupu** (napr. prevádzkuje proxy server) budete môcť pracovať s príslušnými licencovanými zdrojmi aj mimo svojho pracoviska (pozri aj odpoveď č.30). Licencované zdroje, s ktorými na základe vašej IP adresy nemáte právo pracovať, sú (v MetaLibe) vždy označené ikonkou (zobrazuje sa neprihláseným používateľom) alebo (zobrazuje sa prihláseným používateľom).

5. Na využívanie portálu je nutné prihlásenie/registrácia alebo stačí, keď pracujem ako neregistrovaný používateľ ?

Registrovaný/prihlásený ako aj neregistrovaný/neprihlásený používateľ môžu v portáli využívať rovnaké EIZ. V prípade **licencovaných** zdrojov však **vždy** záleží na **IP adrese** počítača, z ktorého sa **do portálu vstupuje**. Pre pravidelných používateľov je výhodné vytvoriť si vlastnú registráciu. Ide o režim tzv. voľnej registrácie. Po prihlásení majú potom registrovaní používatelia väčší komfort a viac možností pri práci s portálom. Väčšinu služieb a nástrojov, ktoré sa nachádzajú v sekcii **Môj priestor**, môžu využívať

po prihlásení iba registrovaní používatelia. Medzi výhody prihláseného používateľa o.i. patrí napríklad možnosť ukladať si vybrané záznamy pre neskoršie použitie (**e-schránka**), vytvárať si vlastné skupiny zdrojov pro vyhľadávanie (**Moje zdroje**), vyberať a ukladať si zo zoznamu e-časopisov zaujímavé tituly (**Moje e-časopisy**), uchovávať formulácie dotazov (**Uložené požiadavky**) a vytvárať tzv. **avíza** (informácie o výsledkoch periodicky spracovávaných Uložených dotazov).

Na zaregistrovanie sa do portálu kliknite na ikonku a vyplňte registračný formulár.

6. Aký je rozdiel medzi prehľadateľnými a odkazovými zdrojmi ?

V prehľadateľných zdrojoch možno vyhľadávať priamo v portáli. V sekcii **Nájsť zdroje** je pri prehľadateľnom zdroji vždy uvedená ikonka , v **Expertnom vyhľadávaní** slúži na výber zdroja „zaškrťavacie“ okienko (pozn.: vybrať možno maximálne 15 zdrojov). Odkazové zdroje nie je možné v portáli prehľadávať. Po kliknutí na **názov zdroja** sa však vždy dostanete do natívneho (originálneho) vyhľadávacieho prostredia daného zdroja a môžete zadať dotaz a vyhľadávať.

7. Ako môžem získať informácie o jednotlivých zdrojoch portálu ?

Podrobnejšie informácie o zdroji, ktorý je pripojený do vyhľadávača (MetaLib-u), získate po kliknutí na ikonku , ktorá sa nachádza pri každom zdroji. Ďalšie informácie o EIZ projekte NISPEZ možno nájsť aj na [webe](#) projektu NISPEZ.

8. Ako môžem vyhľadať požadované zdroje podľa tematiky ?

V **Základnom vyhľadávaní** sú zdroje zoskupené do predpripravených tematických skupín. Kliknutím na názov skupiny získate prehľad o zaradených zdrojoch. V prípade **Expertného vyhľadávania** môžete vyhľadať zdroje podľa tematiky pomocou predpripravených tematických skupín alebo kategórií (zobrazujú sa v rolovacích oknách).

9. Poznám názov určitého zdroja (prípadne ďalšie údaje o ňom), v ktorom chcem vyhľadávať. Ako v ňom môžem vyhľadávať prostredníctvom portálu ?

Na vyhľadávanie v jednom zdroji môžete použiť sekciu **Nájsť zdroje** alebo **Expertné vyhľadávanie**. V sekcii **Nájsť zdroje** si EIZ vyhľadáte podľa názvu alebo slov z názvu zdroja (karta **Názov**), podľa slov charakterizujúcich hľadaný zdroj (karta **Vyhľadať**), alebo kategórií, do ktorých sú zdroje zaradené (karta **Kategórie**). Ak je pri zdroji ikonka môžete na ňu kliknúť a začať hneď hľadať vo vybranom EIZ. V prípade zdrojov, ktoré túto možnosť neponúkajú, je nutné vyhľadávať priamo v ich natívnom (originálnom) prostredí, do ktorého se dostanete kliknutím na názov zdroja. Rovnako v **Expertnom vyhľadávaní** máte viac možností ako nájsť zdroj (**Skupiny zdrojov**, **Kategórie**, **Vyhľadať** a pre prihlásených používateľov navyše aj **Moje zdroje**).

10. Ako môžem vyhľadávať v natívnom rozhraní určitého zdroja ?

V natívnom (originálnom) rozhraní určitého zdroja možno vyhľadávať kliknutím na názov zdroja.

11. Prehľadávajú sa v portáli všetky zdroje naraz ?

V portáli možno naraz prehľadávať maximálne 50 zdrojov.

12. Ako môžem vyhľadávať informácie o určitej tematike ?

Na vyhľadanie informácií o určitej tematike možno použiť **Základné** alebo **Expertné vyhľadávanie**. Na zadanie dotazu možno potom použiť **Jednoduché** alebo **Pokročilé vyhľadávanie**, kde do príslušných polí možno zapísať termíny reprezentujúce hľadanú tematiku. V prípade potreby možno použiť aj Booleovské operátory AND, OR, NOT.

13. Ako si mám vybrať na vyhľadávanie viac zdrojov ?

V **Základnom vyhľadávaní** môžete na súbežné prehľadávanie viacerých zdrojov použiť predpripravené skupiny.

V **Expertnom vyhľadávaní** môžu neprihlásení používatelia súbežne prehľadávať viac zdrojov iba v prípade, ak sa tieto zdroje nachádzajú v jednej kategórii. Súčasne prehľadávať vo viacerých zdrojoch z rôznych kategórií môžu iba prihlásení používatelia. Zdroje, ktoré máte záujem súbežne prehľadávať, uložte pomocou ikony do tzv. **e-schránky**. V **Expertnom vyhľadávaní** schránku s uloženými zdrojmi nájdete pomocou rolovaciego menu v rámci časti **Moje zdroje**. V časti **Môj priestor >> Moje zdroje** si zo zdrojov v e-schránke môžete vytvoriť vlastné skupiny zdrojov. Tie možno využívať v **Základnom** ako aj v **Expertnom vyhľadávaní**.

14. Ako si vytvorím vlastnú skupinu zdrojov ?

Vlastné skupiny zdrojov si môžu vytvoriť po prihlásení iba zaregistrovaní používatelia. Zdroje, z ktorých chcete vytvoriť skupinu zdrojov, si vyhľadajte v sekcii **Nájsť zdroje**, alebo v **Expertnom vyhľadávaní**. Zdroje, o ktoré máte záujem, označte kliknutím na ikonu . Takto označené zdroje sa ukladajú do **e-schránky** v časti **Môj priestor >> Moje zdroje**. V časti **Moje zdroje** sa vždy v pravom stĺpci zobrazuje aktuálny obsah schránky a v ľavom stĺpci obsah jednotlivých vyhľadávacích skupín.

Kliknutím na vytvoríte vyhľadavaciu skupinu zo všetkých zdrojov umiestnených ve schránke. Ak chcete k vytvorenej skupine pridať nejaký komentár, použite ikonu . Novú prázdnu skupinu možno vytvoriť pomocou ikony . Zdroje do tejto skupiny potom nakopírujete zo schránky kliknutím na ikonu . Štruktúru zdrojov môžete v jednotlivých skupinách priebežne meniť. Stačí v časti **Moje zdroje** vybrať danú skupinu a nové zdroje pridať do nej zo schránky pomocou ikony , alebo ich naopak zo skupiny odstrániť , prípadne zmazať celú skupinu zdrojov pomocou ikony .

15. Aký je rozdiel medzi Základným a Expertným vyhľadávaním ?

V **Základnom vyhľadávaní** nemusíte vyberať konkrétne zdroje. K dispozícii máte niekoľko vopred pripravených skupín zdrojov, ktoré môžete využiť pri vyhľadávaní, pričom vyhľadávanie prebieha vo všetkých zdrojoch vybranej skupiny. V prípade **Expertného vyhľadávania** si naopak musíte pred začatím vyhľadávania zvoliť aspoň jeden zdroj. Na výber zdroja v **Expertnom vyhľadávaní** máte k dispozícii niekoľko možností.

Rozdiel medzi **Základným** a **Expertným vyhľadávaním** je aj v spôsobe zobrazovania nájdených výsledkov. V prípade **Expertného vyhľadávania** si môžete prezerať buď zlúčené výsledky zo všetkých prehľadávaných zdrojov, alebo si ich môžete zobrazíť podľa jednotlivých zdrojov. V **Základnom vyhľadávaní** si môžete zobrazíť iba výsledky získané zo všetkých zdrojov, ktoré sa nachádzajú vo vybranej skupine zdrojov.

V tomto prípade rozdelenie podľa jednotlivých zdrojov nie je možné. Medzi nevýhody **Základného vyhľadávania** patrí tiež to, že pri práci s výsledkami máte menej možností

ako pri **Expertnom vyhľadávaní**. Do **Expertného vyhľadávania** však môžete kedykoľvek prejsť.

16. Aký je rozdiel medzi Jednoduchým a Pokročilým vyhľadávaním ?

V **Jednoduchom** vyhľadávaní môžete zadať dotaz iba do **jedného poľa**. V tomto prípade sa prehľadávajú naraz všetky preddefinované polia, pričom výsledky vyhľadávania môžu byť nepresné. Ak chcete dotaz spresniť, zvolte kartu pre **Pokročilé** vyhľadávanie, kde môžete zadať dotaz do **viacerých polí** (ako napr.: názov, predmet, rok, ISSN, ISBN, všetky polia) a tieto vzájomne kombinovať pomocou Booleovských operátorov.

17. Prečo sa vo výsledkoch vyhľadávania objaví vždy maximálne 30 záznamov z každého zdroja, aj keď celkový počet vyhladaných je vyšší ?

Počet 30 záznamov na zdroj je nastavený vzhľadom na optimalizáciu času nutného na vrátenie výsledkov. Dotazy sa paralelne spracovávajú vo vzdialených zdrojoch, kde určitému všeobecnému dotazu môže vyhovovať napr. 10.000 záznamov – používateľ pritom môže vyhľadávať naraz napr. v 30 zdrojoch. Teda nie je reálne, aby tieto záznamy zdroje v rozumnom čase vrátili a systém ich spracoval. Z toho dôvodu sa najprv spracováva menšia množina výsledkov a pokiaľ používateľovi nevyhovuje, stiahnu sa ďalšie - odkaz **stiahnuť ďalšie** (stiahne sa vždy dávka 10 záznamov z každého zdroja; možno využiť opakovane). Potrebné je teda zadávať presnejší dotaz, na ktorý sa vráti optimálny počet záznamov.

18. Ako zadať časové rozpätia pre rok vydania ?

Pri vyhľadávaní možno zadať viac rokov vydania, a to buď kombináciou jednotlivých rokov pomocou operátora OR (napr. 2001 or 2005 or 2008) alebo pomocou znaku pre pravostranné rozšírenie (napr. 200? – výsledkom budú dokumenty vydané v rokoch 2000 až 2009). Ak zadávate takýto dotaz je potrebné si overiť v jednotlivých zdrojov, či takúto formu zápisu podporujú.

19. Aký znak sa používa pre rozširovanie ?

Na pravostranné rozširovanie o ľubovoľný počet znakov môžete použiť znak ?.

20. Ako si môžem uložiť vyhladané záznamy ?

Ak máte k dispozícii výsledky vyhľadávania, môžete si ich uložiť do košíka pomocou ikony . Toto je dočasné úložisko pre vaše záznamy, ktoré pokladáte za zaujímavé (pozn.: ide o akúsi obdobu nákupného vozíka v internetových obchodoch). Prezeráť takto uložené záznamy môžete v časti **Môj priestor >> e-schránka**. Uložiť môžete maximálne 500 záznamov.

Ak chcete trvalo uložiť záznamy nachádzajúce sa v e-schránke vyberte/zaškrtnite záznamy, ktoré chcete uložiť, kliknite na ikonu a na vyzvanie zapíšete názov priečinka. S priečinkami a záznamami v e-schránke možno manipulovať v pokročilom rozhraní e-schránky v režime „prihlásený“.

Zaslať vyhladaný záznam e-mailom, uložiť ho do počítača, alebo ho zobrazit v pôvodnom formáte možno pomocou príslušnej ikony (, ,).

21. Ako si môžem uložiť dotaz ?

Na uloženie dotazu musíte byť prihlásený do portálu. Po ukončení **Expertného vyhľadávania** kliknite na kartu **Predchádzajúce vyhľadávania**, kde sa vám zobrazí prehľad realizovaných vyhľadávaní. Uložiť dotaz môžete pomocou ikonky , ktorá sa nachádza v tom istom riadku ako predmetný dotaz. Uložené dotazy sa presunú do časti **Môj priestor** a možno ich vidieť kliknutím na kartu **Uložené požiadavky**.

22. Ako môžem znovu spracovať uložený dotaz ?

V rámci tej istej relácie môžete znovu spracovať uložený dotaz zvolením karty **Predchádzajúce vyhľadávania** v časti **Expertné vyhľadávanie**. Potom kliknite na názov uloženého dotazu, ktorý chcete znovu spracovať.

Aby ste mohli znovu spracovať uložený dotaz v inej relácii alebo v iný deň, musíte dotaz uložiť spôsobom, ktorý je uvedený v bode 21.

23. Ako si môžem vytvoriť avízo a aký je jeho účel ?

Spracujte dotaz, ktorý chcete používať ako avízo. V časti **Expertné vyhľadávanie** zvolte kartu **Predchádzajúce vyhľadávania**. Kliknutím na ikonku , ktorá sa nachádza v tom istom riadku ako spracovaný dotaz, ho uložte. Prejdite do časti **Môj priestor >> Uložené požiadavky**. Potom kliknutím na ikonku nachádzajúcu sa v rovnakom riadku ako dotaz vybraný pre avízo aktivujte formulár pre vytvorenie/pridanie **avíza** (o.i. ide o polia: názov, e-mail, frekvencia spúšťania, výber zdrojov) a na záver avízo uložte. Na zadanie avíza musíte byť prihlásený do portálu.

Účelom avíz je automaticky vo vopred stanovených intervaloch a zdrojoch spracovávať uložené dotazy a informácie o výsledkoch spracovávania zasielať používateľom e-mailom.

24. Ako si uložiť alebo odošlem e-mailom vyhľadane záznamy ?

V **Úplnom zobrazení** si môžete jednotlivé záznamy postupne uložiť pomocou ikonky alebo poslať e-mailom . Ak chcete uložiť alebo odoslať viac záznamov, môžete si ich postupne presunúť pomocou ikonky do **e-schránky** a z nej si ich potom hromadne uložiť alebo odoslať.

25. Čo znamená hlásenie „Zdroj nie je v túto chvíľu k dispozícii. Skúste to neskôr, alebo sa obráťte na technickú podporu“ ?

Vybraný zdroj je v čase vyhľadávania napr. mimo prevádzky, alebo se nepodarilo nadviazať spojenie s týmto zdrojom.

26. Ako vyhľadám v portáli určitý titul časopisu ?

Na vyhľadanie určitého titulu časopisu najprv kliknite na navigačnej lište na kartu **Nájsť e-časopis**, čím prejdete do **Zoznamu portálov e-časopisov**. Potom v zozname účastníckych organizácií zvolte organizáciu, ku ktorej ste afilovaný. Vyhľadávať e-časopis môžete v abecednom zozname typu A-Z – karta **Názov**, v tematických kategóriách/podkategóriách – karta **Kategória**, alebo pomocou funkcie **Nájsť** (údaje: názov, poskytovateľ, ISSN, kategória).

27. Prečo sa požadovaný titul e-časopisu neobjaví v zozname e-časopisov ?

V prípade licencovaných e-časopisov požadovaný titul sa neobjaví v zozname nakoľko nie je predplácaný v rámci projektu NISPEZ, alebo individuálne jednotlivými účastníckymi organizáciami. Ďalším dôvodom môže byť skutočnosť, že požadovaný titul sa zatiaľ nenachádza v tzv. znalostnej báze dát linkovacieho systému SFX.

28. Prečo nie je v ponuke služieb SFX vždy odkaz na plný text článku ?

Dôvodov môže byť niekoľko: pre požadovaný článok neexistuje e-verzia plného textu; e-verzia existuje, ale počítač má IP adresu, z ktorej nie je možné pracovať s plným textom; v rámci služby SFX pravdepodobne neboli odkomunikované všetky potrebné informácie na vygenerovanie odkazu na plný text článku.

29. Prečo je ponuka služieb SFX služieb pre každý záznam iná ?

Po kliknutí na ikonky alebo sa ponuka služieb SFX vytvára vždy zvlášť pre každý požadovaný dokument. Osobitne to platí pre články, kedy systém vždy overuje, či požadovaná e-verzia plného textu je dostupná v e-zdroji, ktorý je k dispozícii a zároveň, či má používateľ k nemu právo prístupu.

30. Ako môžem využívať licencované zdroje mimo svojho pracoviska ?

Licencované zdroje, ktoré sú v ponuke portálu **scientia.sk** môžete využívať mimo vášho pracoviska vtedy, keď vaša organizácia – účastník projektu NISPEZ, poskytuje službu vzdialeného prístupu. Alternatívne môžete využívať takýto typ služby aj v tom prípade, ak ste registrovaným čitateľom vedeckej knižnice, ktorá poskytuje službu vzdialeného prístupu a zároveň je účastníkom projektu NISPEZ. Prehľad organizácií, ktoré poskytujú službu vzdialeného prístupu možno nájsť na [webe](#) projektu NISPEZ.

